

לבעינה של הערה

שיחות שנמסרו בבית המדרש על ידי ראש הישיבה הרב ברוך וידר שליט"א

שיחה תקכט

ט"ו באייר תשפ"ה
פרשת "אמור"

יורו משפטיך ליַעֲקֹב

חשיבות העיסוק בשדה החינוך וההוראה

"וְשִׁבְנוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב"

בשעות אחר־הצהריים של יום אתמול עמדתי נרגש מאוד בין המשתתפים בלווייתו של הקדוש צבי פלדמן הי"ד, ולא הייתי מסוגל לעצור את דמעותי הרבות. צביקה פלדמן הי"ד נפל בקרב סולטאן יעקוב לפני כמעט ארבעים ושלוש שנים, בכ' בסיוון תשמ"ב. בקרב קשה זה, שנערך כנגד כוחות הצבא הסורי, השתתפתי גם אני כלוחם בגדוד ישיבות ההסדר. עד עתה היה צביקה הי"ד נחשב כנערדר, אך אתמול גופתו הושבה לחיק עם ישראל. במבצע הנשמע כבדיוני הגניבו את גופתו מבית הקברות בדמשק והביאו לקבר ישראל בנוכחות אָחִיו, לאחר שהוריו כבר אינם בין החיים.

"אתה בחרתנו מכל העמים!" איזה עם מופלא יש לנו, שגם בחלוף ארבעים ושלוש שנים מיום הקרב הוא מתאמץ להביא את חייליו לקבר ישראל. אחיו של צבי סיפרו שבמשך כל השנים מערכות הצבא לא עזבו אותם ולא הרפו מלחפש אחר הגופה. ראש

כיום צו השעה הוא להתגייס למערכת החינוך

הממשלה אף הבטיח להם בזמנו שהוא יובא למנוחות, והם הודו לו על כך ללא הרף. איזו מדינה מופלאה יש לנו! זכינו למדינה המראה לעולם כולו את עוצמתה של מסירות הנפש למען קבורתו של יהודי אחד. העולם כולו נוכח עד כמה טורחת המדינה כדי להשיב את נעדריה ובמסירות הנפש של אנשי 'המוסד' ושאר הפועלים עם אֵל למען כל אחד מחללי צה"ל ושבוייו. אמנם, עודנו מצפים לשובו של חברינו יהודה כץ, שהיה בן שיעור ה' בישיבת 'כרם ביבנה'. יהודה לחם בקרב זה עטור בתפילין בעודו יושב בתוך טנק M48 צפוף, דבר שעוד לא היה כמותו מימות בר־כוכבא. "אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁפְכָה לוֹ אֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁה' אֱלֹקָיו"¹. אשרי העם שיש לו מדינה שהיא יסוד כיסא ה' בעולם!²

¹ תהלים, פרק קמז, פסוק טו

² עיין אורות, אורות ישראל, פרק ו, אות ז: "מדינה שהיא ביסודה אידיאלית, שחקוק בהיותה תוכן האידיאלי היותר עליון... ומדינה זו היא מדינתנו, מדינת ישראל, יסוד כסא ד' בעולם, שכל חפצה הוא שיהיה ד' אחד ושמו אחד".

עם ישראל כה זקוק לתהליך חינוכי ארוך שתכליתו היא להרגיל, הן את אחינו החרדים והן את אחינו החילוניים, להסתכל על המציאות מתוך מבט זה של קודש היונק מן התורה הגואלת.

"רָמַד בְּנֵי יִהוּדָה קָשָׁה"

מי יחנך את עם ישראל לראייה ההכרחית הזו, שהיא כה קיומית עבורנו?

מן העבר השני, לאחרונה נאמרו על ידי אחד מבכירי מערכת המשפט משפטים מרושעים ומבישים כנגד הציבור הדתי לאומי, שקשה לחזור עליהם. הוא טען שאנו, הדתיים הלאומיים, יותר גרועים מהחמאס והאשים אותנו במאורעות 'השביעי באוקטובר'. כמה רשעות וכסילות יכולות להיות? עד כמה אדם יכול ללקות בעיוורון ובסמיות עיניים? האדם ההזוי הזה, בכהנו כשופט, חורץ את גורלם של אנשים לשבט או לחסד! הוא ואחרים כמותו סבורים שאנחנו 'לוקחים להם את המדינה'. הוא ואחרים כמותו חפצים שמדינה זו תהיה 'מדינת כל אזרחיה', ושדעות 'הפרוגרס' תקבענה את סדרי החיים ותשלוטנה בה. לעומתם, אנו פועלים כל העת להפוך את מדינת ישראל להיות ראויה יותר ויותר להיות "יסוד כיסא ה' בעולם" ומאמינים בכל ליבנו שצבאה הוא מעין הצבא של יהושע בן נון.

מי אפוא יחנך את הציבור החילוני, לראייה נכונה מתוך תורה, הרואה את תהליך שיבת ציון כחלק מתהליך אלוקי? מי יחנך אותם להכרה בכך שמדינת ישראל אינה בדמותן של צרפת או אנגליה, אלא מדינה שבה הקב"ה שב לציון? מי יחנך את עם ישראל לראייה גדולה, מתוך תורה הגורסת שישנה קדושה במציאות עם ישראל בארץ ישראל ורואה במדינת ישראל ערך של קודש?

על זאת אנו מתפללים בתפילותינו: "וְתִחְיֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוֹבֵה לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים". שמענו ממז"ר הרב הדרי זצ"ל ש'הרב הנזיר' הסביר שאיננו מתפללים על כך שהקב"ה ישוב לציון, מפני שהוא ישוב לציון גם אם לא נתפלל על כך, אלא על כך שאנו ועם ישראל כולו נזכה לראות ולהבחין בכך.

"כִּי הוּא יִנְחֶלְנָה אֶת יִשְׂרָאֵל"

כהמשך לדברים הללו, ברצוני לברר את השליחות שבעיסוק בחינוך ובהוראה, כשליחות פרטית וכשליחות לאומית.

בשבוע שעבר התבטא אחד מגדולי הדור, המשתייך ל'ציבור החרדי', בביטוי שלעניות דעתי הוא נפלא ואמיתי. אותו גדול נשאל כיצד בני 'שיבות ההסדר', הביני"שים בלשוננו, אינם 'מתקלקלים' בשירות הצבאי, והוא השיב על כך שמכיוון שהם חושבים שהם בצבא של יהושע בן נון הם אינם 'מתקלקלים' במהלך שירותם הצבאי. ברגע הראשון אלה שהיו מסביבו גיחכו, אולם הוא עמד על דעתו ואמר שזו אינה הלצה. אני סבור שהוא אכן צודק – כך בדיוק אנו חושבים! כך אנו באמת מתבוננים על צה"ל.

אנחנו רואים את המדינה שהוקמה לאחר אלפיים שנות גלות כגאולה, ואת הצבא שלנו כצבא קדוש, מעין צבאו של יהושע בן נון. איננו מתעלמים מהבעיות והקשיים הרוחניים שישנם, גם עבור הביני"שים שלנו, אך עם זאת אנו רואים את השירות הזה כשליחות קודש. את מי יהושע בן נון שלח לרגל ביריחו? את פנחס בן אלעזר הכהן וכלב בן יפונה?³ דווקא אנשים גדולים אלו נבחרו לכך על ידו מפני שהוא תפס שזוהי שליחות קודש.

על כן, איננו רואים סתירה בין לימוד התורה ללחימה בשדה הקרב. אדרבה, בעינינו הם משלימים זה את זה. בהתאם לכך, מלאך שר צבא ה' תבע מיהושע ללמוד תורה בהפוגה שבין הקרבות⁴, וכך אכן נהגו תלמידינו שסיימו מסכתות גם בעיצומן של הקרבות בעזה.

³ עיין במדבר רבה, פרשה טז, סימן א: "שאין לך חביב לפני הקדוש ברוך הוא כשליח שמשלח לעשות מצוה ונותן נפשו כדי שיצליח בשליחתו. ואין לך בני אדם שנשלחו לעשות מצוה ונותנין נפשם להצליח בשליחותן כאותם שנים ששלח יהושע בן נון, שנאמר (יהושע ב, א): 'וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון מִן הַנָּשִׁים שְׁנַיִם מִי הָיוּ? שְׁנֵי רַבּוֹתֵינוּ: אֵלּוּ פִּנְחָס וְכֹלֵב, וְהֵלְכוּ וְנָתַנוּ נַפְשָׁם וְהִצְלִיחוּ בְּשִׁלְחוֹתָן".

⁴ עיין ממגילה, דף ג, עמוד א: "וְהָיָה בְּהִיטּוּת יְהוֹשֻׁעַ בְּיָרִיחוֹ וַיִּשְׁאַל עֵינָיו וַיֵּרָא וְהָיָה אִישׁ עֹמֵד לְנִגְדּוֹ וְגו' וַיִּשְׁתַּחֲו' (יהושע ג, יג-יד)... אמר לו: אמש בטלתם תמיד של בין הערבים, ועכשיו בטלתם תלמוד תורה! אמר לו: על איזה מהן באת? אמר לו: עתה באתי! מיד: 'וילן יהושע בלילה ההוא בתוך העמק'. אמר רבי יוחנן: מלמד שלן בעומקה של הלכה".

עירוני, שזו תהיה בו הסייעת שתגיד עם ילדך 'מודה אני'...

גם בישיבות התיכונות ישנו מצב מורכב. האם חשוב לכם שבניכם ילמדו אצל ר"מים המאמינים ביד ה' שבתהליך שיבת ציון ולאור כך לומדים ומלמדים את התורה? כיום ציבורנו הנפלא חש אחריות על כל שטחי החיים במדינה, ולכן אחוזים גבוהים מבוגרי 'ישיבות ההסדר' פונים אחר שנות הישיבה למרחבי העשייה במגוון תחומים - מחשוב, הנדסה, רפואה וכדומה. לצערנו, רוב בוגרי ישיבותינו בוחרים מסיבות שונות - גשמיות, נפשיות או רוחניות - בתחומי עשייה אחרים. אך תורה מה תהא עליה? חינוך ילדי ישראל מה יהא עליו? למי נותר את התפקידים החשובים הללו? מדובר בילדים שלנו ושל האחים שלנו, בנכדים שלנו. מי יחנך אותם?

אחד הר"מים סיפר לי שהוא פגש בחנות ספרי קודש ערבי שהתייעץ איתו איזה תנ"ך לקנות. לשאלתו מדוע הוא נזקק לתנ"ך, השיב הערבי שהוא מורה לתנ"ך... בקושי אנו מסוגלים להסכין למציאות שמורים חילוניים מלמדים תנ"ך ללא אמונה, קל וחומר שלא יעלה על הדעת שמורים ערביים ילמדו תנ"ך. לצערנו, זהו המצב במדינת ישראל כיום.

"הַחֲצִצְוֵי מֵאַתְּכֶם אֲנָשִׁים"

מי ייקח אחריות לשנות את המצב האומלל הזה? מי יביט בראייה כללית, ולא רק על עצמו? מי ייקח אחריות על החינוך בציבור הכללי? מי ייקח אחריות על יהדות דרום-אמריקה שיש בה מעל שבעים אחוזים התבוללות? אסור לנו להסכים למצב המעוות הזה, בו קיים מחסור עצום במחנכים. גם אם בנך לא ילמד במערכת החינוך הממלכתית, הרי ייתכן שהבן של אחיך כן ילמד שם, ו'כל ישראל אחים'.

לפיכך, אני סבור שכיום צו השעה הוא להתגייס למערכת החינוך. בוודאי שנחוץ קודם כל להתמלא בתורה ולהיות תלמיד חכם, אולם מתוך כך אנו נדרשים "לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד". זהו פיקוח נפש רוחני עבור עם ישראל! עלינו להרים דגל חדש. אם בעבר הייתה

הצורך הזה מחייב אותי ואתכם, את בני הציבור ההולך בדרכו של מרן הרב זצ"ל, ובנו ממשיך דרכו הרב צבי יהודה זצ"ל, וממשיכי דרכם. רק אנו רואים כך את המדינה, וממילא לא פלא שבציבורנו אחוזי הגיוס לשירות ממושך או ההתייצבות למילואים גבוהים יותר מאשר אצל אחינו החילונים. הדבר לא מתבטא רק בשירות בצבא - בני הציבור שלנו לוחמים על הארץ ועל ההתיישבות ב'גבעות', על כך שלא יחסמו את הדרכים ועל כך "שלא תיעזב ביד זולתנו מן האומות"⁵ מפני הערבים והבדואים שרוצים להשתלט על מרחבי-הארץ.

"וְהוֹדַעְתֶּם לְכֹהֵן וּלְכֹהֵן כְּהִיָּה"

החשוב ביותר הוא מי יחנך את ילדינו שלנו ואת נכדינו? האם אנחנו רשאים להפקיר את זירת החינוך? לדעתי, מוטל עלינו בצו אלוקי להיות שותפים גם בחזית הזו.

אשתף אתכם בקצרה במצבה של מערכת החינוך של מדינת ישראל כיום. במדינת ישראל מצויים מיעוטים רבים, וביניהם גם בני דודנו זרע ישמעאל ערביי ישראל. איני נכנס כעת לשיקול אם הדבר נכון או לא, אך מדינת ישראל מעניקה לתושביה הערביים עדיפות בלימודי ברפואה כ"העדפה מתקנת". ניתן להבחין כי שדה הרפואה מוצף ברופאים ורופאות, אחים ואחיות, מערביי ישראל. האם אנחנו רוצים להפקיד גם את חינוך ילדי ישראל, חינוכם של ילדינו ונכדינו, בידם? המציאות היא שכיום ישנו מחסור אדיר במערכת החינוך במורים ובגננות, ולכן בחינוך הממלכתי מצויים מורים וגננות מהאוכלוסייה הערבית. אני סבור ששליחת זרועם למערכת החינוך איננה מונעת רק על ידי בקשת פרנסה, אלא היא מהלך מחושב שתכליתו היא לחנך אותנו לתפישות מסוימות שהם סבורים שמכוחן הם יצליחו לגרשנו מארצנו, חלילה. לצערנו, המציאות היא שגם בחינוך הדתי כבר ישנן כיום גננות ערביות. האם אתם מעוניינים שילדיכם יגדלו תחת חינוכה של גננת ערבייה? אתה לא תעשה כך מבחירה, אבל ייתכן מצב בו תתגורר בעיר שבה יהיה מקור פרנסתך ותשלח את ילדך לגן

⁵ השגות הרמב"ן על ספר המצוות לרמב"ם, שכחת העשין, מצוה ד

מטבע לשון שקבעה כי "הטובים לטייס" הרי שהיום
"הטובים לחינוך". כיום מטלה זו היא בבחינת "עת
לַעֲשׂוֹת לָהּ" כדי שלא יפרו תורתך.

ה'מסילת ישרים' כותב בפרק יט, הפרק המופלא
העוסק בביאור מידת החסידות, שאחד מעיקריה
הוא פקיחת עין על טובת הדור: **"עוד עיקר שני יש
בכוונת החסידות, והוא טובת הדור"**. זכיתי ללמוד
את הדברים מהרב חיים דרוקמן זצ"ל ולשמוע ממנו
כיצד הוא מבין זאת, ואכן בקשת 'טובת הדור' מלאה
את ליבו והוא הקדיש לה את כל חייו. כיום, חזית
החינוך היא הזירה האידיאליסטית.

"וּמַצְדִּיקֵי הָרָבִים כְּבוֹכִים לְעוֹלָם וָעֶד"

לפני חג הפסח התקיים כינוס חירום של רבני
ישראל בו התריעו על נושא זה והובע הצורך הדחוף
הקיים כיום. בעקבותיו החלטתי לעסוק בנושא זה
בשיחות ב'זמן קיץ' ולנסות לקדם ולתקן את המצב,
המהווה פיקוח נפש של חיי האומה בארץ ישראל.
כצעד מעשי ראשון נוסיף לאחר התפילה לשלומם
של חיילי צה"ל, תפילה שתיקנו מאורי וגדולי הדור
השייכים למבט הכלל-ישראלי - הרב יעקב אריאל
והרב דב ליאור שליט"א - עבור הבוחרים לעסוק
בחינוך ילדי ישראל לעבודת אבינו שבשמיים. חזק
חזק ונתחזק!